



Redengevende omschrijving met waardestelling  
Boshoven 24 te Baarle-Nassau (landbouwschuur)  
Gemeente Baarle-Nassau

## Objectgegevens

Adres : Boschoven 24  
Postcode : 5111 XG  
Plaats : Baarle-Nassau  
Kadastraal : gemeente Baarle-Nassau, L 311  
Oorspronkelijke functie : landbouwschuur  
Huidige functie : landbouwschuur  
Bouwjaar : ca. 1936-1942

## Algemeen

Bezoekdatum : 5 augustus 2020  
Auteur : Martijn de Jong, MA  
Redactie : Monique van de Looi  
Rapportagedatum : 11 augustus 2020

Monumentenhuis Brabant B.V.  
Markt 9  
4931 BR Geertruidenberg  
[www.monumentenhuisbrabant.nl](http://www.monumentenhuisbrabant.nl)  
T. 0162-511833  
E. [info@monumentenhuisbrabant.nl](mailto:info@monumentenhuisbrabant.nl)

Monumentenhuis Brabant B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

## Inleiding

Deze beschrijving dient om de cultuurhistorische waarden van de landbouwschuur bij Boschoven 24 vast te stellen. In de beschrijving worden de gevels met de klok mee beschreven, beginnend bij de voorgevel. De afzonderlijke gevels worden van links naar rechts beschreven. Met de voorgevel van de landbouwschuur wordt de korte gevel evenwijdig aan de Boschoven bedoeld. Dit is de noordgevel.

## Situering, geschiedenis en hoofdvorm

Ten noorden van de dorpskern van Baarle-Nassau (en Baarle-Hertog) ligt een agrarisch ensemble bestaande uit een langgevelboerderij en een vrijstaande landbouwschuur aan de weg Boschoven. De weg Boschoven loopt in oost-westelijke richting vanaf de gelijknamige, maar noord-zuid gerichte provinciale weg, naar het Bels Lijntje.

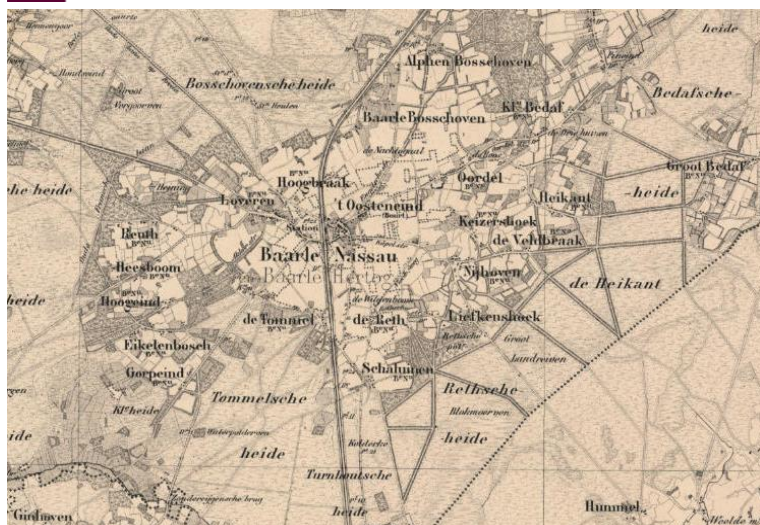


*De rode pijl wijst Boschoven 24 aan. Bron: Google Maps.*



*De rode pijl wijst Boschoven 24 aan. Bron: Google Maps.*

Het dorp Baarle, dat nu verdeeld is over de latere gemeenten Baarle-Nassau en Baarle-Hertog, bestond vermoedelijk al in de tiende eeuw. Baarle is een voorbeeld van een kerkakker- of tiendakker dorp, waarbij een aantal kleine buurtschappen rond een centraal gelegen parochiekerk waren gegroepeerd. In het geval van Baarle liggen er rondom Baarle twee kransen van buurtschappen en gehuchten. De eerste krans wordt gevormd door Loveren, Hoogbraak, Boschoven, Oordeel, Nijhoven, Schaluinen en Tommel. De tweede krans bestaat uit de gehuchten of buurtschappen Driehuizen, Pineind, Klein Bedaf, Voske, Heikant, Keizershoek, Veldbraak, Liefkenshoek, Reth, Gorpeind, Eikelenbosch, Hoozeind, Heesboom en Reuth. Boschoven 24 is gelegen in het buurtschap Boschoven. Ten westen stroomt de Strijbeeksche Beek.



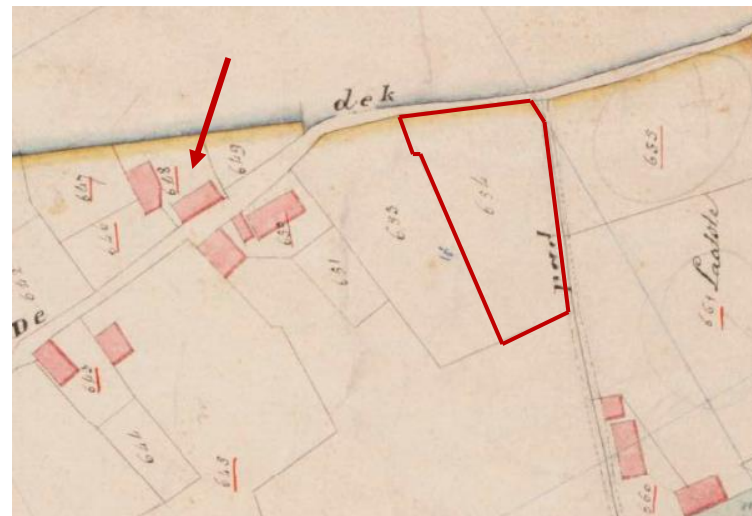
Historisch topografische kaart, ca. 1899. Rondom Baarle-Nassau zijn de namen van de kransen met gehuchten/buurtschappen vermeld. Bron: [topotijdreis.nl](http://topotijdreis.nl).

Het buurtschap Boschoven (voorheen aangeduid als Baarle Boshoven) is gelegen tussen de grote oude akkercomplexen van Alphen en Baarle-Nassau. Aan de westzijde grenzen de akkers aan de voormalige en in het begin van de vorige eeuw ontgonnen heide. De structuur en verkaveling van het huidige landschap vertoont nog een relatief grote verwantschap met de historische situatie rond 1900.

Het Kadastraal Minuutplan 1811-1832 laat op de locatie van de huidige schuur nog geen bebouwing zien. Het toenmalige perceel C 654 was in gebruik als weiland en in bezit van Cornelis Adriaan Verheijen, bouwman (landbouwer) van beroep en woonachtig in Alphen. Het gebied waarin het perceel ligt, wordt in de kadastrale leggers aangeduid als 'Boschovense Akkers'. Cornelis Adriaan Verheijen bezat meerdere percelen in het buurtschap Bos(c)hoven, waaronder een boerderij met schuur op perceel C 648 (rode pijl).

Aan het eind van de jaren '30 van de negentiende eeuw gaat het

bezit van perceel C 654 over op Nicolaas Verheijen, die het perceel in 1888 verkoopt aan Johannes Antonius Kools. Het perceel ging vervolgens in eigendom over aan zijn zoon Hubertus Jacobus Kools. Beiden waren landbouwer van beroep. Daarna is het perceel overgegaan op Adriaan Cornelis van Beek, die gehuwd was met Petronella Kools. De kadastrale legger vermeldt daarbij een 'stichting' in 1941 op het perceel. Het betreft de bouw van de langgevelboerderij en vrijstaande schuur, zoals te zien is op de kadastrale hulpkaart uit 1941. In de inventaris van het archief van gemeente Baarle-Nassau wordt echter een bouwvergunning vermeld voor de boerderij en schuur, die is gedateerd op 15 november 1936. Het is dus mogelijk dat de boerderij rond 1936-1937 gebouwd is, maar pas begin jaren '40 door het kadaster is ingetekend. De bouw heeft hoe dan ook tussen november 1936 en 1942 plaatsgevonden.



Kadastraal Minuutplan 1811-1832, Baarle-Nassau, sectie C, blad 02. Rood omkaderd het betreffende perceel. Bron: [beeldbank.cultureelerfgoed.nl](http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl).



*Kadastrale hulpkaart, 1941. De rode kaders rondom de bebouwing betekent dat het nieuwe bebouwing betreft.  
Bron: Kadaster Archiefviewer, nr. 278.*

De landbouwschuur is gebouwd vanuit een hoofdzakelijk rechthoekige plattegrond met driebeukige opzet. De schuur is onder zadeldak met wolfseinden gebracht. De schuur ligt op korte afstand van de weg met de nok haaks op de weg gesitueerd. Het opgaande werk bestaat uit schoon metselwerk, opgebouwd in kettingverband van machinale roodbruine baksteen met kalkhoudende snijvoeg. Een rollaag scheidt het trasraam, dat in een hardere steen met cementhoudende snijvoeg is gemetseld, van de rest van de gevels. Het dak met wolfseinden is gedekt met rode muldenpannen en heeft aan alle zijden een kort overstek op houten geprofileerde klossen. De schuur heeft sinds de bouwtijd aan de achterzijde een hoekgevel door de kleine aanbouw, waardoor het wolfseind aan de achterzijde deels doorloopt als dak voor de aanbouw. De schuur heeft aan het exterieur enkele wijzigingen ondergaan, met name aan de achterzijde. Zo is de kleine aanbouw in het laatste kwart van de twintigste eeuw uitgebreid aan de

achterzijde en zijn verschillende gevelopeningen aangepast aan de achterzijde van de schuur. In het interieur zijn de voormalige stalindelingen in de zijbeuken verwijderd.



*De landbouwschuur vanaf de weg gezien. Links naast de schuur de bijbehorende boerderij.*

### **Voorgevel (noordzijde)**

De voorgevel betreft de gevel die evenwijdig aan de weg Boschoven ligt. De gevel bestaat van links naar rechts uit dubbele getoogde en opgeklampte houten staldeuren onder gemetselde korfboog, dubbele getoogde en opgeklampte houten deeldeuren onder gemetselde korfboog, twee getoogde betonnen 6-ruits stalramen onder segmentboog en nogmaals dubbele getoogde en opgeklampte houten staldeuren onder een gemetselde korfboog. De huidige betonnen stalvensters dateren niet uit de bouwtijd. Aan het inboetwerk rondom de vensters is zichtbaar dat zich hier oorspronkelijk hogere stalvensters bevonden. De stal- en deeldeuren dateren, behoudens enkele reparaties, zeer waarschijnlijk uit de bouwtijd. Ook het hang- en sluitwerk is oorspronkelijk. Boven de deeldeuren bevindt zich in

## Monumentenhuis Brabant b.v.



de gevel een gemetselde rondboognis met een heiligenbeeldje. De gevel wordt langs de dakranden beëindigd door een uitkragende rollaag waarboven, bij de aansluiting met het zijdakvlak, een smeerszoom is aangebracht. Acht smeedijzeren muurankers verbinden de voorgevel met de achterliggende kapconstructie en een smeedijzeren muuranker verbindt de gevel met de gebintconstructie.



*Vorgevel.*



*Staldeuren in de linkerzijbeuk.*



*Deeldeuren.*



*Nis met heiligenbeeldje boven de deel.*



*De staldeuren in de rechterzijbeuk.*



*De stalramen met ingeboet metselwerk erboven.*



*Detail van het metselwerk. In het trasraam met cementvoeg is de oorspronkelijke snijvoeg nog goed herkenbaar.*



*Detail dakoverstek op klossen.*

### Linkerzijgevel (oostzijde)

De linkerzijgevel bevat van links naar rechts een vierruits getoogd betonnen stalraam, een getoogde houten en opgeklampte loopdeur en vervolgens vier getoogde vierruits betonnen stalramen. Alle stalramen bevinden zich onder segmentboog en zijn aan de onderzijde voorzien van ventilatiegleuf. Bij zowel de staldeur, als alle vensters is erboven inboetwerk herkenbaar. Bij het tweede en derde stalvenster is ook inboetwerk zichtbaar tot aan het maaiveld. Hier bevonden zich mogelijk loopdeuren of wellicht kleinere varkensdeuren. Het dakschild heeft een klein overstek op houten geprofileerde klossen, waarvan enkele als bestaand zijn vernieuwd. Vijf smeedijzeren staafankers verbinden de gevel met de achterliggende constructie.



*Linkerzijgevel vanaf de weg gezien.*



*Linkerzijgevel vanaf het erf gezien.*



*Detail van een oude en een vernieuwde klos.*



*Detail van het inboetwerk boven de staldeur.*



*Loopdeur in linkerzijgevel.*



*De stalramen met zowel boven, als onder inboetwerk.*

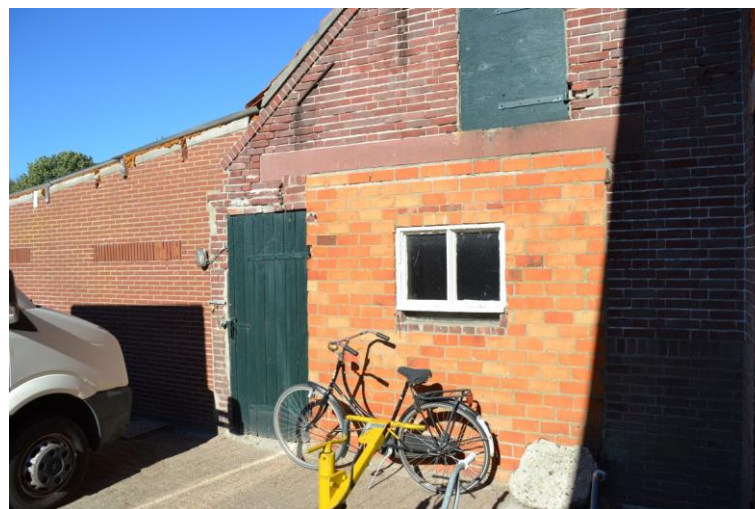


*Ook boven het meest rechtse stalraam is inboetwerk zichtbaar.*

In de linkerzijgevel van de aanbouw aan de achterzijde bevonden zich oorspronkelijk dubbele houten deuren onder een rood geschilderde betonnen latei. De deuropening is dichtgezet met metselwerk en voorzien van een tweeruits betonnen stalraam met ventilatiegleuf, links van het inboetwerk een houten loopdeur en boven de latei een hooiluik. Drie smeedijzeren muurankers verankeren de gevel met de kapconstructie. Een licht uitkragende rollaag beëindigt de gevel, waarbij de dakrand van een smeerzoom is voorzien. Waarschijnlijk diende de aanbouw als karschop. Tegen de oorspronkelijke aanbouw is later een uitbreiding gerealiseerd.



*Linkerzijgevel van de aanbouw.*



*Linkerzijgevel van de aanbouw met links de latere uitbreiding.*



## Achtergevel (zuidzijde)

De achtergevel bestond oorspronkelijk uit een deeldeuropening en een staldeuropening, beiden onder een rood geschilderde betonnen latei. Beide lateien zijn nog aanwezig. De deeldeuropening is later gewijzigd tot een staldeuropening, waarbij een nieuw betonlatei is aangebracht en het bovenliggende metselwerk is ingeboet. De nieuwe opening is nu dichtgezet met een damwandprofiel en een loopdeur. In het ingeboete metselwerk is direct onder de oorspronkelijke latei een tweeruits venster aangebracht.

De staldeuropening in de zijbeuk is met damwandprofiel dichtgezet. Tussen de staldeur- en deeldeuropening bevindt zich een later aangebrachte houten loopdeur. De gevel is aan de rechterzijde voorzien van een uitgemetselde schouder. Langs de dakranden een uitkragende rollaag, smeerzoom en boven het rechte deel een kort dakoverstek op houten klossen.



Links: achtergevel. Rechts: vm. deeldeuropening.



Links: later aangebrachte loopdeur. Rechts: vm. staldeuropening.



*Detail van één van de oorspronkelijke lateien.*

### Rechterzijgevel (westzijde)

De rechterzijgevel bevat van links naar rechts een met houten delen dichtgezette vensteropening onder strek en met bakstenen lekdorpel. Van binnenuit is zichtbaar dat zich hier nog een (sterk gecorrodeerd) ijzeren stalraam bevindt. Direct rechts van de vensteropening een later aangebrachte houten loopdeur. Vervolgens nogmaals een stalraamopening onder strek met bakstenen lekdorpel, eveneens dichtgezet met houten delen. Ook hierachter bevindt zich nog een (sterk gecorrodeerd) ijzeren stalraam. Aan de rechterzijde van de oorspronkelijke zijgevel bevindt zich nog een later aangebracht tweeruits stalraam van beton met ventilatiegleuf. Even verderop is de scheiding tussen de oorspronkelijke gevel en die van de latere uitbreiding duidelijk zichtbaar. Vijf smeedijzeren staafankers verbinden de oorspronkelijke gevel met de achterliggende constructie. Verspreid over de gevel is schade aan het metselwerk zichtbaar, een gevolg van gevechtshandelingen tijdens de Tweede Wereldoorlog.



*De rechterzijgevel (door struikgewas niet direct zichtbaar).*



*Vensteropening en loopdeur uiterst links in de gevel.*



*Rechterzijgevel met het tweede venster en sporen van oorlogsschade.*



*Detail van de oorlogsschade.*



*Detail van een van de vensteropeningen onder strek.*



*Detailopname van het betonvenster.*



*Het jongere betonvenster uiterst rechts in de gevel. Daarachter is de uitbreiding nog net zichtbaar.*

## Interieur

De hoofddraagconstructie van de schuur bestaat uit vier ankerbalkgebinten en nog een half ankerbalkgebint op de overgang van de schuur naar de aanbouw aan de achterzijde. Aan de rechterzijde zijn de gebintonderdelen voorzien van de gegutste telmerken I, II, III, IIII en V. Aan de linkerkant konden geen telmerken worden waargenomen. De gebintstijlen rusten op gemetselde poeren met houten sloffen. De kapconstructie bestaat uit een gordingenkap met vier houten verstijfde Hollandse spanten. De gebint- en spantonderdelen zijn verbonden door middel van pen-en-gat verbindingen met houten toognagels en wat betreft de spanten ook gedeeltelijk met bouten en moeren.

In de linkerkant zijn nog stalruimtes aanwezig, maar de huidige ruimtes zijn later aangebracht en opgetrokken uit kalkzandsteenblokken. Boven de linkerkant is, vermoedelijk later, ook een verdiepingsvloer aangebracht.



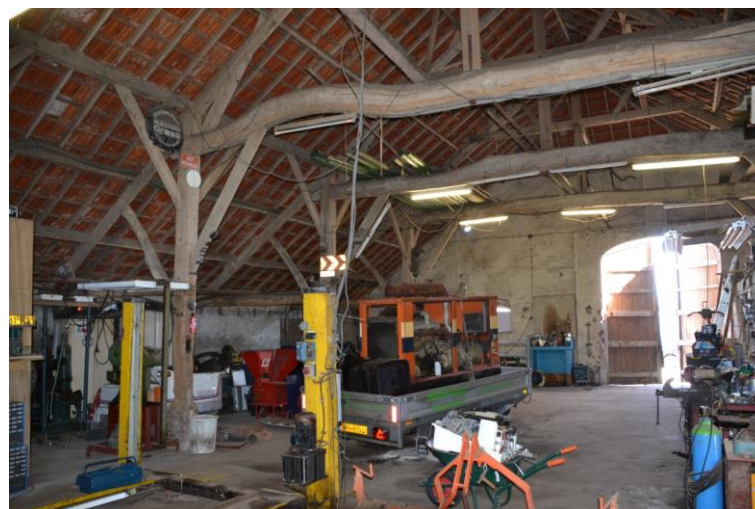
*Het interieur vanaf de voorgevel gezien.*



*Het interieur vanaf de achtergevel gezien.*



*Het interieur vanaf de voorgevel gezien met links de vm. stallen.*



*Het interieur vanaf de achtergevel gezien.*



*Links de staldeuren en rechts de deeldeuren vanaf binnen gezien.*



*Gebintconstructie aan de linkerzijde.*



*Detail van de staldeuren in de linkerzijbeuk.*



*Detail van bovenstaande foto.*



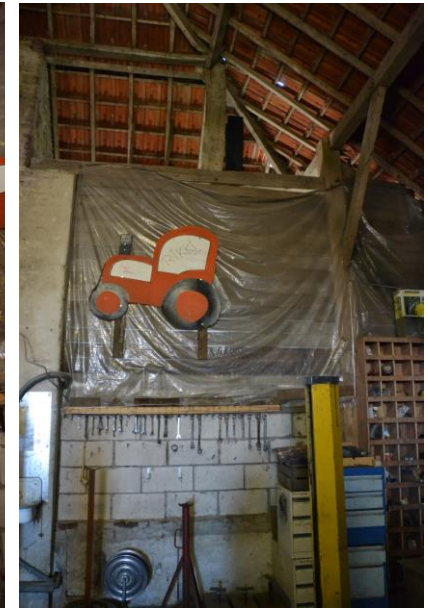
*Gebintconstructie rechterzijde.*



*Gebintstijlen aan de rechterzijde.*



*Links: de achtergevel waarop het vijfde, halve gebint rust. Rechts: het halve ankerbalkgebint.*





Een van de gemetselde poeren met houten slof.



Telmerk II.



Telmerk I.



Telmerk III.



*Telmerk III.*



*Eén van de kapsanten.*



*Telmerk V.*



*Detail van één van de spanten.*



*Bevestiging met bouten en moeren.*

De voormalige stalruimtes in de linkerzijbeuk zijn afgewerkt met betonvloeren, deels gestuukte wanden en deels houten tussenwanden, en een houten plafond, bestaande uit een enkelvoudige balklaag. Een houten schuifdeur biedt toegang vanuit de voormalige stallen tot de deel. In de aanbouw aan de achterzijde is nog een grup in de vloer aanwezig. Verder een betonnen vloer en gestuukte wanden. De scheidingsmuur tussen deze aanbouw en het hoofdvolume bestaat op begane grond niveau uit een gepleisterde muur en daarboven uit houten horizontale delen.



*Vm. Stal in de linkerzijbeuk naar de voorgevel toe gezien.*



*Vm. Stal in de linkerzijbeuk naar de achtergevel gezien.*



*De houten schuifdeur tussen stal en deel.*



*Vm. Stal in de linkerzijbeuk, naar de voorgevel toe gezien.*



*Staldeuren van linkerzijbeuk in de voorgevel, van binnenuit gezien.*



*Links: scheiding tussen aanbouw en schuur met deels houten wand. Rechts: draagconstructie van de kap van de aanbouw.*



*Oorspronkelijke achtergevel aanbouw met nu doorgang naar de latere uitbreiding.*



*Grup in de aanbouw.*

## **Waardering**

*Deze waardering is opgesteld aan de hand van de waarderingscriteria voor de bouwkunst van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed.*

*De waardering heeft betrekking op de landbouwschuur uit circa 1936-1942.*

### *Cultuurhistorische waarden*

De vrijstaande landbouwschuur is van hoge cultuurhistorisch waarde als uitdrukking van de sociaaleconomische en agrarische ontwikkeling van Baarle-Nassau en het gehucht of Buurtschap Boschoven in het bijzonder. Ook typologisch is de schuur van belang, omdat dit type schuren van oudsher niet streekeigen is, maar in de loop van de eerste helft van de twintigste eeuw meerdere typologieën werden toegepast.

### *Architectuur- en kunsthistorische waarden*

Het object is van architectuurhistorisch waarde vanwege de hoofdvorm, detaillering, materialisering en traditioneel-ambachtelijke bouwwijze. Tevens is de landbouwschuur van waarde vanwege de grotendeels oorspronkelijke gebint- en spantconstructie uit de bouwperiode.

### *Situationele en ensemblewaarden*

Het object heeft situationele waarde vanwege de ligging op het, sinds 1832 onveranderde, perceel en vanwege de ligging ten opzichte van de bijbehorende langgevelboerderij als onderdeel van de oorspronkelijke erfinrichting. De schuur en langgevelboerderij vormen samen een waardevol ensemble.

### *Gaafheid en herkenbaarheid*

Het object is van belang vanwege de relatief hoge gaafheid van het exterieur, zowel met betrekking tot de hoofdvorm als detaillering. Het metselwerk en ook het voegwerk is nog voor een zeer groot deel authentiek. De wijzigingen met betrekking

tot de voor- en linkerzijgevel doen geen afbreuk aan de cultuurhistorische waarde, omdat deze wijzigingen een waardevolle uitdrukking zijn van een veranderende bedrijfsvoering. Aan de achtergevel hebben zich wijzigingen voorgedaan die de gaafheid hebben aangetast, maar die zijn goeddeels reversibel.

De herkenbaarheid van het object als landbouwschuur uit het tweede kwart van de twintigste eeuw met middendeel en stallen in de zijbeuken is hoog.

### *Zeldzaamheid*

De typologie van de schuur komt in het buurtschap Boschoven meer voor, zij het dan als onderdeel van andere typologieën, zoals een kop-hals-romp boerderij. Voorbeelden daarvan zijn Boschoven 18, Boschoven 20, Boschoven 26, Boschoven 28. Er is dan ook sprake van enige absolute zeldzaamheidswaarde op lokaal niveau. Vanwege de cultuurhistorische, architectuurhistorische en situationele en ensemblewaarden in relatie tot de gaafheid en herkenbaarheid is tevens sprake van relatieve zeldzaamheid op lokaal niveau.